

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin fəaliyyət istiqamətləri

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi (AJB) müstəqil, azad, könüllülük əsasında fəaliyyət göstərən ictimai-yaradıcı təşkilatdır. O 1000-dən artıq qəzet və jurnalda, 25 teleradio şirkətində, 20 informasiya agentliyində, 40-a qədər nəşriyyatda çalışan 3000-ə yaxın jurnalisti öz sıralarında birləşdirir. Digər jurnalist təşkilatlarından fərqli olaraq, AJB istisnasız, istər mərkəzi, istərsə də şəhər və əyalət mediasını, bütünlüklə, əhatə edən ümumrespublika təşkilatıdır.

AJB jurnalistlərin hüquqlarının müdafiəsi ilə məşğul olur. Kütləvi informasiya vasitələrinin (KİV), azad sözün, plüralizm və demokratiyanın inkişafına yardım edir, mətbuat haqqında müterəqqi qanunların qəbul edilməsi üçün mübarizə aparır, müxtəlif görüşlər, seminarlar təşkil edir, müsabiqələr keçirir, hər il ölkənin istedadlı jurnalistləri arasından 12 nominasiya üzrə laureatları müəyyənləşdirərək, onları 22 iyul Milli Jurnalistika Günündə Azərbaycan mətbuatının banisi Həsən bəy Zərdabinin adını daşıyan mükafatla təltif edir. AJB respublikanı beynəlxalq görüşlərdə, qurultaylarda, konfranslarda, konqreslərdə təmsil edir, xarici ölkələrin KİV-ləri haqqında bank məlumatları toplayır. Özlərini ancaq özvlük haqlarından formalaşan cüzi gəlirinə baxmayaraq, qaçqın jurnalistlərə, işğal altında olan rayonların qəzet redaksiyalarına və təqaüddə olan mətbuat işçilərinə yardımlar edir.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi, ilk olaraq, 1955-ci ildə, Azərbaycan KP MK-nın qərarı ilə Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqı Təşkilatı Bürosu kimi fəaliyyətə başlamışdır. Salman Mümtaz adına Dövlət Ədəbiyyat və İncəsənət Arxivində saxlanılan sənədlərdə, 1955-1959-cu illər arasında, Təşkilat Bürosunun Jurnalistlər İttifaqının yaradılması istiqamətində apardığı işlər, jurnalistlərin peşə hazırlığının artırılması məqsədilə təşkil etdiyi kurslar, seminarlar, konfranslar və digər tədbirlər haqqında müfəssəl məlumat var.

Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının ilk təsis qurultayının keçirilməsi ilə əlaqədar, Təşkilat Bürosunun sədri, həmin illərdə AKP MK-nın Təbliğat və Təvsiqat Şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışmış Şixəli Qurbanovun Azərbaycan KP MK-nın Bürosuna göndərdiyi fevral 1959-cu il tarixli məktubunda jurnalistlərin qurultayının Sov.İKP-nin növbədən-kənar XXI qurultayından sonra keçirilməsi xahiş olunur,

Təşkilat Bürosunun sədri Şixəli Qurbanovun SSRİ Jurnalistlər İttifaqı Təşkilatı Bürosuna göndərdiyi 19 mart 1959-cu il tarixli məktubunda isə Azərbaycan jurnalistlərinin ilk təsis qurultayının 28 mart 1959-cu ildə keçiriləcəyi bildirilir. Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının yaranışı rəsmən bu tarixlə başlayır.

Ötən 50 il ərzində Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqı şərəfli yol keçərək, respublikada peşəkar jurnalistikanın yaranmasında müstəsna xid-

mətlər göstərmiş, azad sözün, çoxfikirliyin keşiyində dayanmış, ölkənin ictimai-siyasi həyatında baş verən hadisələrə çevik münasibət bildirmiş və jurnalistlərin sosial problemlərinin həllində yaxından iştirak etmişdir.

1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələrindən sonra, Bakıda kütləvi tədbirlərin keçirilməsi qadağan olunduğu üçün, Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının Katibliyi yanvarın 30-da, Gəncə şəhərində, İdarə Heyətinin plenumunun keçirilməsi haqda qərar qəbul edir. Plenumda mövcud şəraitlə bağlı jurnalistlərin qarşısında duran vəzifələr geniş müzakirə olunur. Bakıda və ölkənin digər bölgələrində baş verən qanlı hadisələrin səbəbkarları kəskin tənqid edilir, müttəfiq respublikaların parlamentlərinə, Jurnalistlər İttifaqlarına, o cümlədən, BMT və BJF-yə müraciət qəbul olunur. Həmin vaxtlarda respublikada poçt və teleqraf nəzarətdə olduğundan, AJİ (AJB)-nin əməkdaşları bu müraciəti faciəni əks etdirən fotolarla birlikdə Dağıstana apararaq, oradan lazımı ünvanlara göndərirlər.

Bunun davamı kimi, plenumda AJİ-nin SSRİ Jurnalistlər İttifaqının tabeliyindən çıxması haqda böyük səs çoxluğu ilə qərar qəbul edilir. İndiyə qədər Azərbaycan Jurnalistlər İttifaqının 9 qurultayı keçirilib.

1992-ci ildə keçirilən 8-ci qurultayda təşkilatın adındakı "ittifaq" sözü "birlik" sözü ilə əvəzlənərək, Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi adlandırılıb.

Ayrı-ayrı vaxtlarda İsrəfil Nəzərov, Kamran Rəhimov, Ağababa Rzayev, Rəşid Mahmudov, Rafiq Zeynalov, Hacı Hacıyev kimi jurnalistlər təşkilata sədrlik etmişlər. 2006-cı ildən etibarən Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin sədri Elçin Şixlidi.

AJB peşə etikasına ciddi əməl edir: 1. Həqiqətə xidmət, dəqiqlik və obyektivlik. Jurnalistikanın ali məqsədi həqiqəti yaymaqdır, obyektivlik isə əsas peşəkarlıq meyarıdır. 2. İnformasiya qaynaqlarına sayğılı yanaşma. Jurnalist məlumatların və ya təsvirlərin əldə edilməsi məqsədi ilə hədələməyə, güc tətbiqinə və ya təhdidə yol verməməlidir. 3. Şərəf və ləyaqətin qorunması, şəxsi həyatın toxunulmazlığı. Jurnalist adamları millətine, irqinə, cinsinə, dilinə, peşəsinə, dininə, yaşadığı və ya anadan olduğu yerinə görə pisləməməli, onlar haqqında bu qəbildən olan bilgiləri qabartmamalıdır. Jurnalist vətəndaşların şəxsi həyatına aid faktları, onlar cəmiyyətin maraqlarına toxunmursa, hüquqa zidd deyilsə və ya ictimai əhəmiyyət kəsb etmərsə, özlərinin razılığı olmadan yaya bilməz. 4. Jurnalistin özünün və çalışdığı orqanın reputasiyasının qorunması. Jurnalist cəmiyyəti dəqiq informasiya ilə təmin etmək qabiliyyətinə mənfi təsir göstərə biləcək hər hansı şəxsi, siyasi və ya maliyyə xarakterli həvəsləndirmələr qəbul etməməli, qiymətli hədiyyə almamalı, yaxud özünə pulsuz xidmət göstərilməsinə şərait yaratmamalıdır. Jurnalist redaksiya sənədindən və informasiyaya çıxış imkanlarından,

habelə, biznes fəaliyyəti və maliyyə bazarları barədə məlumatlardan şəxsi mənfəət əldə etmək məqsədi ilə istifadə etməməlidir. Jurnalist birbaşa şəxsi marağının olduğu məsələlər barədə reportajlar hazırlamaqdan çəkinməli və belə maraqları olduqda, həmin maraqları öz müvafiq reportajında bildirməlidir.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi müstəqil, azad və könüllülük əsasında fəaliyyət göstərən ictimai-yaradıcı təşkilatdır. AJB son illər bir sıra layihələr həyata keçirib. Məsələn, Lənkəranda birliyin Media Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Bundan başqa, indi cənub bölgəsində yerli qəzetlərin mətbəyə qədər olan işlərini görmək üçün ayrıca bir mərkəz də yaradılıb. AJB-nin 2 ilə yaxındır ki, saytı da fəaliyyətə başlayıb. Bu saytda bütün qəzet, jurnal, agentlik, televiziya və radioların, AJB-nin Ali Məclisinin, Katibliyin siyahısı, həmçinin, təşkilatın yaranma tarixi haqqında məlumatlar yer alıb. AJB 50 yaşını Berlində qeyd etdi.

Birlik 1000 -dən artıq qəzet və jurnalda, 25 teleradio şirkətində, 20 informasiya agentliyində, 40-a qədər nəşriyyatda çalışan 3000-ə yaxın jurnalisti öz sıralarında birləşdirir. Digər jurnalist təşkilatlarından fərqli olaraq, AJB istisnasız, istər mərkəzi, istərsə də şəhər və əyalət mediasını, bütünlüklə, əhatə edən ümumrespublika təşkilatıdır.

Təşkilatın beynəlxalq əlaqələri bir o qədər yüksək səviyyədə deyil. Normal münasibətlər Rusiya Jurnalistlər İttifaqı, Berlin Jurnalistlər Birliyi və Beynəlxalq Jurnalistika Təşkilatı ilə qurulub.

AJB-nin Nizamnaməsində yazılmışdır: "Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi özünü idarə edən, hökumət orqanlarından, siyasi partiyalardan asılı olmayan azad, müstəqil, könüllü professional yaradıcılıq təşkilatıdır. Birliyin məqsədi ictimai fikrin formalaşdırılması və ifadə edilməsi üçün jurnalistlərin səylərini birləşdirməkdir. Azərbaycan Jurnalistlər Birliyi digər dövlətlərin jurnalist təşkilatları ilə bərabər hüquqda əməkdaşlıq edir. Azərbaycan JB Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (Əsas Qanunu) və qanunları və "Mətbuat haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu" əsasında fəaliyyət göstərir. Azərbaycan JB beynəlxalq hüquq subyekti-dir və beynəlxalq ictimai (qeyri-hökumət) birliklərə daxil ola bilər, birbaşa beynəlxalq əlaqələr yarada bilər. Azərbaycan JB Katibliyi Bakı şəhərində yerləşir. İctimai fikri formalaşdırmaq və ifadə etmək vasitəsi olan jurnalistika ümumbəşəri əxlaq prinsiplərini təsbit edir, xalqın həyatında baş verən hadisələri, onun problemlərini, dövlət orqanlarının, bütün partiyaların, ictimai təşkilatların və digər birliklərin fəaliyyətini operativ və obyektiv işıqlandırır. AJB-nin ən ümdə vəzifəsi Azərbaycan Respublikasının tam istiqlaliyyəti, siyasi və iqtisadi müstəqilliyi, milli idealların həyata keçirilməsi, respublika ərazisində yaşayan bütün xalqların mənəvi tərəqqisi, onların birliyi, mətbuat və söz azadlığının qayğısına qalmaqdır. AJB öz üzvlərinin azad yaradıcılıq

**Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu**

KIVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

səylərini, qanuni hüquqlarını, şərəf və ləyaqətini müdafiə edir, onların sosial, mənəvi və maddi tələbatının ödənilməsinin qayğısına qalır. Xalqın milli və mənəvi inkişafına kömək edir. AJB jurnalist kadrlarının hazırlanması və onların peşə ustalığının yüksəldilməsi qayğısına qalır. Bu məqsədlə: - yaradıcılıq birlikləri, bölmələri, klubları təşkil edir, konfranslar, yaradıcılıq müsabiqələri, seminarlar, görüşlər, sərgilər və s. təşkil edir; - öz üzvlərini dövlət mükafatlarına, fəxri adlara və mükafatlara təqdim edir; - Jurnalistika fakültələrində təhsil alan istedadlı tələbələr üçün təqaüdlər təsis edir və ehtiyacı olan tələbələrə birdəfəlik maddi və mənəvi yardım göstərir.

Ulu Öndər Heydər Əliyev demişdir: "Azərbaycan mətbuatı zəngin və şərəfli tarixi boyu həmişə böyük ictimai idealların carçısı olmuş, xalqımızın azadlıq istəyinin, müstəqillik əhəmiyyətinin güclənməsində, mənəvi tərəqqisində, yüksək əxlaqi dəyərlərinin qorunub-saxlanılmasında və daha da inkişaf etdirilməsində müstəsna xidmətlər göstərmişdir. Respublikamız dövlət müstəqilliyi qazandıqdan sonra milli və bəşəri dəyərlərdən bəhrələnen mətbuatımız özünün ali məqsədlərini həyata keçirmək üçün daha geniş imkanlar əldə etmişdir. Demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu yolu seçmiş Azərbaycan Respublikasında mətbuat, söz və fikir azadlığının qorunmasına, siyasi plüralizmə dönmədən əməl olunur. Hazırda Azərbaycanda güclü kütləvi informasiya sistemi yaradılmışdır. Azad surətdə fəaliyyət göstərən

yüzlərlə mətbuat orqanı, agentliklər, teleradio şirkətləri cəmiyyətimizin çoxşaxəli və etibarlı media şəbəkəsini təşkil edir. Yaşadığımız informasiya əsrində ölkəmizdə mətbuat vasitələrinin maneesiz fəaliyyəti, dünya təcrübəsi ilə zənginləşməsi, xüsusilə də, onların maddi-texniki vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, jurnalistlərin peşə səviyyəsinin yüksəldilməsi, hüquqlarının qorunması üçün bütün zəruri tədbirlər görülür. Mətbuat demokratiyanı dərinləşdirən və siyasi inkişafa təkan verən güdrətli vasitədir. Bu gün əsas vəzifə onun geniş imkanlarından milli dövlət quruculuğunda, demokratik dəyərlərin bərqərar edilməsində, sivil vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında, islahatların həyata keçirilməsində, insanların mənəvi saflaşmasında səmərəli istifadə etməkdən ibarətdir. Mətbuat həyatın güzgüsü, həqiqətin carçısı olmalıdır, insanların yüksək ideallar uğrunda mübarizəyə səsləməli və səfərbər etməlidir. Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, zəngin və müterəqqi mətbuat ənənələri ilə fərqlənən Azərbaycan jurnalistləri mənsub olduqları peşənin şərəfini həmişə uca tutacaq, ölkəmizdə və beynəlxalq aləmdə baş verən hadisələrin respublika ictimaiyyətinə çatdırılmasında yüksək peşəkarlıq, obyektivlik və prinsipliallıq nümayiş etdirəcək, Azərbaycan həqiqətlərini bütün dünyaya yayılmasında bundan sonra daha böyük səs göstərəcəklər."

Vahid Ömərov,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru